

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Disputationes De Deo Homine, Sive De Incarnatione Filii Dei

Hurtado de Mendoza, Pedro

Antverpiae, 1634

Sectio XIV. Vtrùm decretum illud transeat in absolutum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82720](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82720)

S. Thom.
q. 1. a. 3.

conferendi gratiam reparatricem, si in actualia laberemur. At tamen si nullum esset actuale nostrum, Christus veniret: quia ideo non esset actuale, quia gratia per Christum vitaretur. At nullus potest catholicè dicere non fuisse Christum missum à Deo, ut nos redimeret à peccatis actualibus, ut non potest dici eum non fuisse missum ut nos eriperet ab impoenitentia finali: à qua imminente nos liberauit, in quam laberemur, nisi tenti eius gratia. Eadem ergo ratione asserendum est, Christum venisse, ut nos redimeret à peccato originali ex voluntate absoluta Dei dandi nobis sufficientem gratiam per Christum, qua illud possemus in Adamo vitare: item voluntate conditionata dandi gratiam ut inde surgeremus, si laberemur. Ad quod non fuit opus videre peccatum originale in statu absoluto priusquam decerneretur Christus: sicut non est necesse in peccatis actualibus. Quæ comparatio demonstrat apertè, non esse opus ad explicandos Patres constituere Christum post absolutam prævisionem originalis peccati. Tertium genus testimoniis eadem ratione: excludunt enim Incarnationem nisi dependentem à peccato, non quidem absolutè præuiso, sed imminere. Tolle igitur imminentes morbos; & non est causa veniendi: venit enim, ut vitarentur, quæ voluntas fuit absoluta: venit item, ut curarentur, si esset opus. En quàm facilè Patres expono.

SECTIO XIV.

Verùm decretum illud transeat in absolutum?

§. 318. **F**requenter usurpatur actum conditionatum in absolutum transire. Quod potest accipi bifariam: primò, formaliter; secundò, virtualiter. Formaliter transit, quando in nobis idè realiter actus, qui erat conditionatus, posità conditione transit in absolutum sine alio actu realiter distincto. Ex. gr. si naus venerit, dabo tibi centum; deinde adueniente naui & à me cognita, do tibi centum eodem numero actu absque alio distincto. Quod autem in nobis contingit vno realiter actu, contingit in Deo vno ratione: actus enim, quo dicit: Dabo Petro gloriam, si in gratia decesserit, est idem ratione nostra cum actu, quo absolutè illi dat gloriam viso in gratia decessu. Virtualiter autem transit conditionatus in absolutum, quando visà conditione oritur in nobis alius actus distinctus realiter, quo absolutè dantur centum; in Deo autem alius ratione nostra, quo absolutè datur gloria. Dicitur autem conditionatum in absolutum transire: quia visà conditione actus conditionatus mouet voluntatem ad absolutum: si enim perseveret actus conditionatus, & videatur conditio, non potest non sequi absolutus. conditionatus enim erat efficax in suo genere; visà autem conditione non potest non sequi absolutus: quia conditionatus non fuisset efficax in suo genere. Ut ergo non sit actus absolutus, exigitur alterum è duobus, vel ne sit actus conditionatus, quando videtur conditio; vel ne videatur conditio, quando est actus conditionatus.

§. 319. Dico, actum conditionatum transire in absolutum virtualiter, non formaliter; ut proba-

ui à §. 132. ad 137. Quod apertè confirmo ex §. 133, in nobis est realiter separabile hoc prædicatū, *Volo dare centum, si naus venerit*, ab hoc, *Volo dare centum, quia naus venit*: ergo hæc duo prædicata sunt in nobis realiter distincta. Consequentia hæc est per se nota in rebus creatis, Antecedens autem probò, quia antequam veniat naus, est in me realiter prædicatum primum, ut pono: si autem naus non veniat, non est in me realiter prædicatum secundum, ut omnes fatentur: sed aduentus naus est realiter separabilis à primo prædicato, ut est ex terminis notum: ergo primum prædicatum est realiter separabile à secundo: sed primum prædicatum est idem realiter cum actu conditionato; secundum autem cum absoluto: id absolutum enim ideo vult dare centum, quia naus venit, siue quia conditio videtur impleta, vel (ut frequenter aiunt) purificata: visio enim conditionis mouet voluntatem, ut det absolutè centum: ergo actus conditionatus & absolutus sunt realiter separabiles. In Deo idem probatur: quia prædicatum conditionatum est in denominatione libera separabile realiter ab absoluto in denominatione etiam libera: quia Deus potest realiter velle dare Petro gloriam si in gratia decesserit, quin realiter velit absolutè illi dare gloriam: quia potest Petrus non decedere in gratia: eo autem sic non decedente, non impletur aut purificatur conditio: qua non purificata actus conditionatus nullo modo transit in absolutum, neque formaliter, neque virtualiter. potest ergo Deus realiter velle dare gratiam sub conditione, quin realiter velit illam absolutè dare. quæ est separatio realis illorum actuum, non quidem in aliqua entitate (sunt enim omnes vna-entitas indivisibiles) sed in denominatione libera volendi: illa enim entitas potest velle realiter, & potest non velle realiter.

§. 320. **C**onfirmatur ex §. 132. Scientia absoluta Dei est ratione distincta à scientia conditionata: quia licet terminentur ad idem obiectum liberum, tamen in diuerso statu: propter quem statum distinguuntur illæ scientiæ, & inter se, & à scientia simplicis intelligentiæ. alia enim terminatur ad statum necessarium creaturarum; alia ad liberum existentiæ conditionatæ; alia ad liberum existentiæ absolutæ. Tum etiam, quia hæc prædicata sunt distincta ratione, *Deus iudicat rem liberè existere absolutè sub conditione*: *Deus iudicat rem liberè existere absolutè*. Ob quod hæc duo prædicata sunt realiter separabilia in denominatione libera; in nostris autem actibus sunt separabilia realiter in entitate: ergo voluntas conditionata & absoluta distinguuntur in nobis realiter, & in Deo ratione. Probo consequentiam, quia actus voluntatis distinguuntur per eadem principia, per quæ actus intellectus. Simplex enim complacencia terminata ad res in statu possibili distincta est ratione à desiderio & gaudio de existentiâ absoluta rerum earumdem: item desiderium conditionatum, & gaudium de obiecto sub conditione existente ratione distinguitur à voluntate efficaci, & gaudio de obiecto existente absolutè. Tandem sicut iudicare rem absolutè esse, ratione distinguitur à iudicare rem sub conditione esse: ita velle rem absolutè esse, ratione distinguitur à velle rem sub conditione esse.

§. 321. Obijcis Primùm, argumento probari illos actus distingui non in se, sed tantum per con-

nota-

notata diuersa. Contrà: In nobis actus illi realiter distinguuntur: quia Petrus promittens centum, si nauis venerit, non habet in se entitatem, qua velit absolute dare centum quia nauis venit. Quod in scientia est manifestum: quia Petrus iudicat verè stupam combustum iri, si applicetur igni. item potest ex reuelatione scire Antonium iri conuersum, si vocetur: & tamen applicatà stupà, & Antonio vocato potest ignorare eos euentus absolute existentes: quia potest ignorare conditionem esse completam: ergo illa distinctio non est per connotata. Probo consequentiam: quia illa sententia de connotatis ait resultare necessariò denominationem posito connotato, sicut resultat denominatio relationis posito termino: sed posita conditione non resultat in nobis necessariò denominatio scientis aut volentis absolute: ergo non facit huc sententia de connotatis. Item eadem ratione dici posset conclusio formalis non esse distincta: quia præmissa per connotationem ad obiectum conclusionis possunt illud percipere sine nouo actu. In Deo autem est opinio manifestè absoluta: quia scientia visionis non esset distincta à simplici intelligentia: hæc enim posito obiecto illud perciperet necessariò sine nouo actu distincto ratione nostra, sed solum per connotationem obiecti. Idem dicerem de scientia conditionata, quæ non esset distincta à simplici & absoluta.

§. 322. Obijcis Secundò, illa prædicata propofita §. 319. esse quidem separabilia realiter, non quoad aliquid intrinsecum, sed quoad extrinsecum: quia actus Dei non transit de volente conditionatè in volentem absolute formaliter: ita vt posita conditione Deus sit absolute volens: hoc enim non est formaliter, neque per actum illum, neque per alium: est autem absolute tribuens gloriam: quia posita conditione effectus oritur ab illo actu conditionato; non secus ac si esset actus absolutus: in quo est virtualiter absolutus, id est, habet virtutem actiuam absoluti. Quod probo. quia actus ille vult producere gloriam si merita sint, & nos à peccato reparare, si peccatum sit: ergo posito peccato, non est opus nouo actu ad reparationem; & positis meritis, non requiritur nouus actus ad gloriam. Secundò probatur, quia, quando Deus vult producere ignem, & est iam applicatio, non est opus nouo actu Dei ad producendum ignem, qui illo primo producitur: ergo eadem ratione si populus conditio, non exigitur nouus actus, sed ille prior conditionatus producat effectum. Quo differunt actus voluntatis ab actibus intellectus scientiæ mediæ, & absolute; quæ cum speculatiuæ sint, non fortiuuntur denominationes efficientium, sicut eas fortiuuntur actus voluntatis. Ob quod ex separatione illorum prædicatorum rectè arguitur illarum distinctio: sicut argueretur in actibus voluntatis, si illa prædicata essent separabilia per intrinsecum. Hinc respondetur tam ad argumentum ex §. 319. quàm ad confirmationem ex §. 320.

§. 323. Contrà: Deus non solum donat absolute gloriam bene merenti, sed etiam vult absolute illam donare: ergo actus conditionatus transit in absolutum formaliter, ita vt Deus sit volens formaliter absolute non per illum actum priorem, sed per alium; nec solum effectum, sed etiam affectum. Probo antecedens, quia Deus absolute nihil facit se solo, nisi illud volens absolute. quia eius omni-

potentia non dirigitur nisi actibus absolutis, quos explicamus hac voce *fac hoc*: id est, absolute volo vt fiat. Actiones nobis libera non possunt à Deo amari efficaciter priusquam à nobis fiant: debent enim simul esse à Deo, & à nobis: ob quod non imperantur actu Dei efficaci de se, sed actu imitante voluntates conditionatas: ob quod dicitur omnipotentia determinari non à solo Deo, sed ab ipso, & à nobis. At verò actiones, quæ sunt à solo Deo, non oriuntur nisi à voluntate Dei efficaci de se: at gloria fit liberè à solo Deo: ergo actu efficaci de se, & absolute. Secundò probatur, quia actus conditionatus non vult absolute hinc & nunc producere gloriam: igitur gloria ab illo non producitur: quia in illam tantum fertur sub conditione, absolute autem numquam fertur. Posita autem conditione actus ille non fertur in obiectum diuerso modo: iam enim non esset idem, sed diuersus actus. Tertio, quia voluntas absoluta præmij oritur immediate ex complacencia de meritis: sicut voluntas infligendi pœnam oritur immediate ex displicencia de peccatis. idem enim Deus gratiam exercet, seu remunerationem, quia illi placent opera bona: idem item pœnam infligit, quia videt opera mala. Quod argumentum est satis efficax ad probandum, præmij & pœnam oriri ab actibus absolutis.

§. 324. Confirmatur. Negari non potest, esse necessariam scientiam visionis ad præmij, & pœnam. Est enim hæc scientia, quam Patres vocat approbationis, aut reprobationis, ad cuius trutinam reuocantur meritorum pondera. Sic Deus dixit Moysi: Video afflictionem populi mei, venio vt liberem. Dicitur item Deus vidisse peccata eorum qui operis præterant. Huc etiam spectat operum recensio in extremo iudicio: qua de re nullus dubitat. Ratio autem à priori est manifesta: quia Deus præmia decernit & supplicia oculis apertis, non velatis. Hæc autem cognitio nulla est præter absolutam meritorum existentiam absolute: quia in nullo alio statu sunt absolute merita; sed tantum merita secundum quid. Stet ergo hanc scientiam absolutam esse principium præmij atque supplicij: sed hæc non est necessaria immediate ad potentiam factiuam, quæ vt factiuam non percipit merita: percipere enim in Deo pertinet formaliter ad intellectum. Quod si aliquis actus intellectus immediate moueret potentiam factiuam, non esset iste visionis. Neque item scientia hæc requiritur ad actum priorem conditionatum, qui prius ratione quàm illa, existit in sua entitate & denominatione: qui post scientiam absolutam non mutat modum amandi. Nonnulli sunt arbitrati scientiam absolutam seruire illi actui conditionato, vt gloriam producat; quemadmodum seruit ipsi facultati voluntatis. At aperte falluntur: seruit enim facultati voluntatis, vt representato per illum nouo bono aut nouo eiusdem statu, exerceat nouum affectum amoris. cognitio enim ea ratione seruit voluntati, vt more potentia exerceat nouos affectus directi nouis cognitionibus. At verò vna volitio semel existens non potest mutare modum amandi. Do disputandi gratia eundem affectum permanere posse cum diuersis cognitionibus: at verò cognitiones illæ non mutant, sed conseruant modum affectus: si enim illum mutarent, non maneret idem affectus, sed alius. In nobis res est clara: quia cognitio noua extorquet à voluntate affectum:

S. Thom.
q. 1. art. 3.

s. Thom.
q. 1. a. 3.

at verò existens semel affectus, non mutatur cognitione noua: ergo neque in Deo ratione mutatur. Ut verò actus ille conditionatus operetur, non est opus scientia noua: tum quia ille actus non operatur immediate; sed potentia factiua, quæ immediate non dirigitur ea scientia: tum etiam quia, vt operatio prodeat à potentia factiua, vel ab illo actu conditionato, non est opus scientia absoluta.

§. 325. Aduerte animum à me dictum §. 194. non esse necessariam scientiam absolutam de applicatione ignis ad productionem alius ignis: idque probaui, quia non est opus nouo actu Dei; sed satis esse tres primos actus, de quibus est controuersia tota sect. 8. Hi actus sunt intentio efficax de hoc igne, electio efficax de hac productione, voluntas efficax de applicatione. Ex qua voluntate oritur applicatio: existente autem applicatione oritur productio à voluntate electiua: oritur inquam per physicam connexionem productionis cum applicatione: quæ productio volita est à Deo absolute & efficaciter. quòd si ante applicationem nõ prodijt productio, est, quia non erant omnia necessaria; existente autem applicatione nihil deest: quia ex parte creaturarum sunt iam omnia; ex parte verò Dei est voluntas efficax absoluta. In nostro casu non ita contingit: quia ad productionem gloriæ nõ est absoluta & efficax voluntas Dei: item ex parte creaturarum non est physica connectio: merita enim non annectuntur physice gloriæ: est igitur connectio moralis, id est per voluntatem Dei: at verò non annectuntur, nisi videatur meritum existens. est igitur necessaria hæc visio, non ad agendum præcisè, neque ad priorem actum conditionatum: ergo ad nouum absolutum. Quòd si posita applicatione esset necessaria illius visio ad productionem ignis, dicerem ego esse necessariam ad nouos actus Dei, vt contendunt auctores, cum quibus sect. 8. pugnaui. Neque dici potest non esse necessariam scientiam absolutam ad præmium, sicut neque est in exemplo ignis: est enim ratio diuersa, quia applicatio & ignis sunt physice nexi, & oriuntur à voluntatibus absolutis; præmium autem & meritum non ita. Neque tunc asseri potest scientiam visionis meritorum esse per accidens præmio & supplicio: vt visio applicationis est per accidens igni.

§. 326. Hinc patet ad obiectionem ex §. 322. actum illum conditionatum non posse imperare effectum sine alio nouo absoluto: eo autem ipso quòd est conditionatus, nõ potest se solo imperare effectum, sed indiget alio absoluto. Idemq; dicerem de actibus, quibus producitur ignis, aut anima infunditur in corpus: si enim Deus actu verè conditionato velit producere ignem, si sit applicatio; aut infundere animam, si sit corpus instructum; non potest ea præstare sine nouo actu absoluto, nec sine scientia absoluta de illis conditionibus. Posita igitur conditione & visa, voluntas vult absolute effectum, non quidem illo actu, sed alio: quia cum ille primus non sit absolutus, non potest esse ratio absoluta operandi; neque positio conditionis representatur illi actui, sed facultati voluntatis; vt ex nostris actibus probatur aperte. Neque in hoc est discrimen in intellectu & voluntate, vt contenditur illo §. 322. Hinc deduces efficacem confirmationem eorum quæ dixi à §. 322. ad 137.

S E C T I O X V.

Finis, ordo decretorum Dei: locus Christi atque Mariae.

§. 327. **A**ctus Dei nõ habet propriè causam finalem: quia enim sunt increati, carèt omni genere causæ. metaphoricè verò dicuntur habere finem: obiectum enim formale, quod prius amant, est impropiè illorum finis, per analogiam ad nostros actus, quorum obiectum formale est illorum finis. Item decreta Dei dicuntur habere causam finalem, non sui, sed creaturarum quas amant: nõ nullas enim volunt esse aliarum finem. Ostendi à §. 37. ad 44. rationes obiectiuas decretorum Dei circa hoc mysterium. Christus secundum suam substantiam vt homo amatus est propter se actu efficaci de se, & absoluto. Hoc decretum fuit etiam de producendo Christo propter nostram salutem; sed diuersa ratione: Christus enim, vt homo, decreuit fuit absolute; salus autem nostra conditionatè, si Christus illam veller suis meritis. Ex vi illius decreti visus est Christus existens; salus autem nostra, & angelorum sub conditione. Deinde vidit Deus opera Christi: pro quibus decreuit absolute gratiam. Finis autè nostræ gratiæ & salutis est gloria Christi: nostra enim salus amata est & propter se, & propter gloriã Christi: voluit enim Deus Christum cum gloria patris futuri sæculi, & principis pacis. Vnde Christus est finis omnium hominũ & angelorum: non quòd nostra substantia facta sit propter substantiam Christi: esset enim mutua causalitas finalis; sed quia nostra substantia facta est propter gloriã; gloria verò nostra propter gloriã accidentariam Christi, quæ est pater, & princeps regni cælestis. huius gloriæ ipse est finis cui. Hæc autem obiecta amantur eodem actu etiam indiuisibili ratione nostra.

§. 328. Hinc patet, Christum in absoluta existentia esse primum inter omnes creaturas: quia nulla præter illum fuit amata absolute & efficaciter illo decreto, sed tantum sub conditione. Deus decreuit creare angelos & homines in gratia, si Christus illam mereretur; si verò non mereretur, decreuit illos absque gratia creare. Hinc fuit effectum, vt nullus angelus, neque homo videretur existens nisi post præuisa merita Christi. Nõ quòd illa merita impetrarent substantiam angelorum & hominum: sed quòd Deus voluit illos producere in gratia impetrata per Christum. Vnde visi sunt existere omnes angeli, Adamus, & Eua. In quo signo non sunt visi absolute existentes posteri Adami, sed tantum sub conditione. Si enim Adamus perseveraret in gratia, generaret liberos iustos; si verò gratiam amitteret, illos gigneret peccatores: visò autem Adami peccato, Deus decreuit vt nascerentur in peccato omnes homines; à quo nullum voluit præseruari. Visà autem bonorum angelorum perseverantiã per merita Christi, & hominum reparatione per mortem eiusdem, decreuit illi gloriã corporis; item principis, & regis regni cælestis. Quæ gloria visa est post nostram salutem: quia per salutem nostram erat consequenda.

§. 329. Substantia Christi fuit decreta in illo primo signo abstracta à passibilitate proxima, & im-

pal-